

Medžių lajų tako architektūrinės idėjos konkursas

“Anykščių lajų kelias“

Idėjinio konkurso pasiūlymo aiškinamasis raštas

004878

Idėja

Puntuko gretimybė tai dovana, tačiau ir milžiniškas įpareigojimas elgtis atsakingai. Bet kokia jo gretimybių transformacija kelia laviną diskusijų, todėl lajų tako idėjinis pasiūlymas privalo įsiklausyti į jautrų šios aplinkos kontekstą. Kita vertus, tokio gamtos paminklo pašonė būtent ir įgalina pokyčius.

Atsižvelgus į kontekstą bei poreikius, Anykščių lajų kelias koncentruojasi ties šiais pagrindiniais iššūkiais: puntuko vizualine apsauga, gamtos apsauga, prienamumu visoms žmonių grupėms, aplinkos kokybės gerinimu, aktyvaus poilsio plėtra, turizmo skatinimu tuo pačiu mažinant neigiamą jo poveikį gamtai bei kraštovaizdžiui, o taip pat su praktiniais aspektais, kaip eksploatacija ir ekonomiškumas.

Pagrindinę tako idėją galima suvokti kaip kelionę link Puntuko, kur kiekviena būsima kelio atkarpa intriguoja ir stulbina labiau už praėjusią, tačiau pagrindinis kelio akcentas lieka pats Puntukas.

Kelionė

Lajų kelią sudaro 5 pagrindinės dalys: pradžia-infocentras. Pirmoji tako atkarpa-atspirities taškas į medžių lajų aukštį. Antroji- aktyvaus poilsio trikampis, apžvalgos bokšto link vedantis takas medžių viršūnėmis bei atsiveriantis į Šventosios slėnį bei bokštą. Ketvirtoji atkarpa, tai kelionė aukštyn apžvalgos bokštu, o paskutinioji, tai kelionė miško takeliu iki Puntuko.

Pradžia – svarbi kelionės dalis. Tai nuoroda, ko gali tikėtis iš būsimo kelio. Infocentras –lajų kelio įžanga. Nors jame telpa viskas, ko lankytojui gali prireikti, tačiau pastatas neužgožia aplinkos. Miško pašonėje, infocentras nurodo vietą, kur galima pradėti kelionę. Įsikomponavęs miško properšoje, kviečia aukštai pakeltais vartais. Skirtingi žiemos ir vasaros žmonių srautai, verčia pamąstyti apie tvarų sprendimą infocentro pastatui. Infocentras prisitaiko prie lankytojų srautų – žiemos metu kompaktiškas, tuo tarpu vasarą daugiausiai naudojamas patalpas - kavinę ir klasę galima išplėsti į lauką. Taip pat esant poreikiui šios dvi patalpos gali būti sujungtos į vieną. Slankiojančios fasado sistemos, užveriamos siekiant sumažinti šilumos nuostolius žiemą, ir atveriamos vasarą. Infocentro, kaip ir tako, vaidmuo yra ne dominuoti miške, o jį papildyti. Pastato medžiagiškumas atkartoja miško koloritą.

Kelionė prasideda „atsispyrimu“ iki medžių lajų - tai laiptai arba laiptų keltuvas neįgaliesiems į aikštelę, esančią 9 metrais aukščiau nei infocentras, taip išnaudojant reljefo ypatumus. Tako konstrukcija per pirmuosius 20 metrų jau atsispiria 12 metrų virš žemės. Tolygiai kylantys pandusai tarp poilsio aikštelių, vingiuoja medžių lajomis trikampio link. „Trikampis“ - tai yra poilsio taškas su karstyklėmis, kurias galima pasiekti arba kelio pradžios aikštelėje arba paėjėjus taku. Aktyvaus poilsio trikampis taip pat atveria kintančią miško perspektyvą, ir veda į medžių viršūnių atkarpą. Trečiojoje atkarpoje takas kyla aukštyn kol nežymiai išnyra tarp medžių viršūnių-tai proga pažvelgti į Puntuko mišką bei Šventosios upę.

Kelio aukščiausias taškas- kompaktiškas ir lieknas apžvalgos bokštas. Kylant laiptais arba liftu atsiveria miško panoramos, o pačiame viršuje ir Šventosios slėnis. Bokštas atsisukęs

siaurąja puse į Puntuką, tačiau nuo Puntuko nematomas. Nusileidus iš bokšto kelionė tęsiasi miško takeliu link Puntuko akmens. Ši kelionės dalis supažindina lankytoją su miško flora ir fauna per specialiai įrengtus pažintinius informacinius standus. Taip pat ji prieinama ir žmonėms su negalia.

Nors takas yra Puntuko akmens pašonėje, tačiau nepriartėja prie jo arčiau, kaip 150 metrų, nei viena tako ar bokšto atkarpa nėra matoma nuo kelio ar paminklo aikštelės. Tako modulinė konstrukcija, bei lanksti įrengimo sistema leidžia maksimaliai mažinti kertamų medžių skaičių. Tako išilginis nuolydis nei vienoje atkarpoje neviršija 1:12, o miško takelio 1:16. Take kuriama programa aktyviai prisideda prie Anykščių rajono turizmo paslaugų įvairovės, o pats lajų kelias yra ekonomiškai ir lengvai eksploatuojamas.

Konstrukciniai sprendiniai

Tarpusavyje rišamos metalinės kolonos laiko atramines aikšteles. Gręžtiniai pamatai įgilinami į 3 arba 6 metrų gylį priklausomai nuo veikiančių jėgų (tempimo, gniuždymo). Montuojant šios rūšies pamatus galimybė pažeisti medžių šaknis yra žymiai mažesnė lyginant su kitomis pamatų rūšimis, be to, gręžtinius pamatus gali įtvirtinti mažagabaritė technika, kuri lengviau manevruoja miško masyve.

Tako atraminės aikštelės projektuojamos 6 tipų priklausomai nuo tako posūkio (30°,45°,60°,90°,120°,180°), gamyba standartizuojama, tačiau vengiama monotonijos.

Lajų kelio tarpatramiai, tai dėžinio profilio santvara, besilaikanti ant aikštelių bei dviejų papildomų atramų. Prie šios santvaros šonu tvirtinama turėklo konstrukcija, kuri apvelkama tinklu. Įrengiama medinė tako danga bei dveji porankiai. (vienas žmonėms su negalia).

Bokšto konstrukcija, tai metalinis karkasas, prie kurio tvirtinama laiptinė bei liftas. Bokšto fasadas aptraukiamas metaliniu tinklu. Šio statinio konstrukcija, kaip ir tako, projektuojama ant gręžtinių pamatų.

Įrengimo kaina

Infocentras: 250 m ²	1.000.000 Lt;
Bokštas:	900.000 Lt;
Lajų takas: 350m pagrindinė dalis + 120m trikampis	2.000.000 Lt;
Trikampio pramogų zona: 300 000 lt;	300.000 Lt;
Aplinkos tvarkymo darbai: 300 000 lt;	300.000 Lt;
Kaina be PVM:	4 500 000 Lt.